

Sprawozdanie z działalności Pracowni za rok 2001

Abstrakt:

- **Edukacja** – w roku 2001 przeprowadziliśmy kilkanaście warsztatów ekologicznych w szkołach oraz prezentacje działań Pracowni na uczelniach wyższych i w różnych instytucjach. Poprowadziliśmy także dwa szkolenia dla Strażników Miejsc Przyrodniczo Cennych i dwa warsztaty Zgromadzenia Wszystkich Istot – w tym jedno gościnnie na Słowacji. Zorganizowaliśmy dwa festyny ekologiczne. Odbyło się również kilka wystaw fotograficznych.
- **Spotkania z urzędnikami** – tego typu spotkań było kilkanaście – głównie z radnymi w sprawie zmian przepisów, a także z pracownikami różnych instytucji związanych z ochroną przyrody (dyrektorzy parków narodowych, leśnicy, naukowcy).
- **Audycje radiowe i telewizyjne** – zapraszani byliśmy wielokrotnie do udzielania dziennikarzom wywiadów na tematy związane z kampaniami w obronie przyrody. Zostały ponadto wyemitowane trzy audycje TV związane z naszą działalnością.
- **W roku 2001 zorganizowaliśmy cztery demonstracje** w obronie miejsc przyrodniczo cennych.
- **Latem odbył się obóz ekologiczny** dla dzieci z regionu suwalskiego.
- **Prowadziliśmy kilka znaczących kampanii** (m.in. w obronie Puszczy Białowieskiej, Bieszczad, Biebrzy, Doliny Wapienicy, Drawieńskiego Parku Narodowego) oraz kilkanaście interwencji związanych z dewastacją przyrody.
- **Co miesiąc wydawane było pismo „Dziki Życie”** oraz Wiadomości Pracowni. Wiosną ukazała się książka pt. „O przyrodzie i człowieku”.
- **Wykonano remont budynku w Bystrej** i przeniesiono tam siedzibę stowarzyszenia.

Raport szczegółowy

I. Wydarzenia

Styczeń

25–26 stycznia w Instytucie Badawczym Leśnictwa w Sękocinie pod Warszawą odbyło się pierwsze spotkanie tzw. „Forum Leśnego” powołanego przez dyrektora Lasów Państwowych. W Forum uczestniczył z ramienia Pracowni Janusz Korbel. Dyrektor LP wyraził zgodę na włączenie do Forum także przedstawiciela, którego wyłonią sygnatariusze Porozumienia dla Dzikiej Przyrody.

Luty

2 lutego w Gołuchowie, w Ośrodku Kultury Leśnej, miało miejsce otwarcie wystawy Pracowni pt. „Dzika Polska”. Zdjęcia są prezentowane w pięknych, zabytkowych wnętrzach pałacowych. Wystawę można było zwiedzać codziennie, z wyjątkiem poniedziałków, w godzinach 10.00–15.00. Ekspozycja była czynna do końca marca. Otwarcie wystawy poprzedziło spotkanie z autorami zdjęć, Martą Lelek i Januszem Kornelem, oraz krótka konferencja dla TV i Kroniki LP.

7 lutego w Programie 1 PR nadana była półgodzinna audycja przedstawiająca ideę Dzikiej Polski, zapraszająca słuchaczy do informowania Pracowni o cennych, a zagrożonych miejscach.

11 lutego w programie „Arka Noego” (TVP 2) przedstawiliśmy ponownie problem niszczenia Pilska wraz z apelem, by zrezygnować z wyciągów na kopułę Pilska. Dzięki uprzejmości Doroty Adamkiewicz z „Arki” dostaliśmy kasetę nie tylko z tym programem, ale także z materiałami roboczymi dokumentującymi zniszczenia na Pilsku.

22 lutego Pracownia gościła w Istebnej koło Koniakowa.

23 lutego przed ambasadą norweską odbyła się manifestacja w obronie norweskich wilków zorganizowana przez Oddział Mazowiecki.

Marzec

17 marca podczas równonocy wiosennej odbyły się w Łapiczanach (woj. podlaskie) między innymi warsztaty Zgromadzenia Wszystkich Istot.

20–21 marca zorganizowany został warsztat dla Strażników Miejsc Przyrodniczo Cennych w Bielsku-Białej, poświęcony podstawom działalności w obronie przyrody. Wzięło w nim udział 16 osób.

Kwiecień

3 kwietnia radni bielscy przegłosowali (na wniosek nadleśnictwa i koła łowieckiego „Głuszc”) zniesienie rygorów ochronnych dotyczących polowań w Dolinie Wapienicy. Nie pomogły protesty „Porozumienia dla dzikiej przyrody”, list Szymona Ciapały z Instytutu Ochrony Przyrody PAN w Krakowie, rozdanie materiałów informacyjnych i wystąpienie na sesji rady miejskiej. 19 radnych było za zniesieniem rygorów, 5 przeciw (Janusz Okrzesik z UW i radna z SLD bronili zakazu polowań), a 13 wstrzymało się od głosu. W obronie zwierząt wystąpiła lokalna prasa, występowaliśmy także w telewizji, a obecnie podjęliśmy akcję zbierania podpisów pod żądaniem zmiany uchwały i inne kroki przeciwko polowaniom.

7 kwietnia w szkole podstawowej w Bielsku odbyły się warsztaty ekologiczne na temat ochrony zwierząt przed znęcaniem się.

10 kwietnia Joanna Matusiak przeprowadziła szkolenie dla powstającego gliwickiego oddziału Pracowni o sposobach prowadzenia edukacji ekologicznej w szkołach.

18 kwietnia odwiedziliśmy dyrektora Magurskiego Parku Narodowego, który apelował o ochronę wilków po słowackiej stronie Beskidu Niskiego. Obiecaliśmy pomoc we współpracy z Jurem Lukacem.

19 kwietnia Janusz Korbel wystąpił na seminarium na KUL w Lublinie na temat „Konflikty społeczne wokół ochrony przyrody”. W tym samym dniu Darek Matusiak odwiedził Bieszczady w związku z planowanym rajdem samochodów terenowych. Był goszczony przez Henryka Viktoriniego – legendarnego osadnika bieszczadzkiego, który poprosił o deklarację członkowską stowarzyszenia. Wystąpiliśmy także do prokuratury z doniesieniem o zamiarze popełnienia przestępstwa (jeżdżenie po obszarach przyrodniczych). O rajdzie piszemy w „Dzikim Życiu”. Akcja zakończyła się sukcesem i rajd został w ostatniej chwili odwołany. Przeciwko niemu wypowiedział się w radiu mistrz kierownicy – Hołowczyc.

18–22 kwietnia przebywaliśmy w Beskidzie Niskim i w Bieszczadach w poszukiwaniu miejsca na ośrodek Pracowni. Byliśmy goszczeni przez zaprzyjaźnionych leśników i nauczycieli zaangażowanych w ochronę przyrody. Spotkaliśmy się także z wójtem gminy Krępna i z dyrektorem Magurskiego Parku Narodowego. Rozmowa z dyrektorem ukaże się w „Dzikim Życiu”.

20–22 kwietnia odbył się w Komańczy, w schronisku ekologicznym, warsztat dedykowany rezerwatowi tzw. Łokciowi, zorganizowany przez Grzegorza Bożka.

23 kwietnia Janusz Korbel przedstawił Pracownię na spotkaniu nauczycieli biologii z powiatu cieszyńskiego, zorganizowanym przez ośrodek metodyczny. Nauczyciele zamierzają korzystać z oferty Pracowni.

23 kwietnia Remik Okraska, Grzegorz Wojsław i Grzegorz Majdak uczestniczyli w posiedzeniu Rady Dzielnicy Śródmieście Dolne w Bielsku-Białej w sprawie rozwiązań komunikacyjnych i zagrożeń przyrody ze strony inwestycji komunikacyjnych (głównie drogi dojazdowe do nowych hipermarketów). Nawiązaliśmy kontakt ze stowarzyszeniem SMOG (samorządowa grupa mieszkańców).

25 kwietnia w społecznym gimnazjum w Bielsku-Białej Joanna Matusiak i Darek Matusiak poprowadzili zajęcia ekologiczne dla młodzieży. Zajęcia cieszyły się dużym powodzeniem i będą kontynuowane.

28 kwietnia Joanna i Dariusz Matusiak poprowadzili zajęcia pod tytułem „Dzikie jest piękne” (na temat ochrony dzikiej przyrody) w Szkole Podstawowej nr 20 w Gliwicach.

Maj

16–17 maja 2001 odbył się „magiczny krąg” w lesie Doliny Wapienicy.

20 maja w Gliwicach odbyła się impreza pod nazwą „Dzień P – jak przyroda, czyli rozmowy ekologiczne”.

31 maja odbyły się zajęcia Pracowni w Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku. W zajęciach wzięło udział około 60 uczestników, kilku z nich nawiązało kontakt ze stowarzyszeniem. W Bielsku-Białej trwało zbieranie podpisów pod petycją do Rady Miasta o przywrócenie rygorów zakazu polowań w Dolinie Wapienicy. Protest w tej sprawie napisała też do kolegium odwoławczego Rada Osiedla Wapienica. Udało nam się zebrać pięć tysięcy podpisów. Reakcja mieszkańców Bielska i licznych turystów była bardzo pozytywna. Pomogła nam audycja telewizji Katowice, w której poruszono ten problem, zachęcając widzów do wyrażenia swojej opinii w sprawie polowań w Dolinie.

Maj

6–8 czerwca Joanna i Dariusz Matusiak prowadzili zajęcia na warsztacie „Gaja nasz dom” słowackiej organizacji VLK. Podczas tych warsztatów prywatny rezerwat przyrody na Czergowie odwiedziła specjalna komisja słowackich leśników.

15 czerwca odbyło się spotkanie w sprawie ochrony wilków na Słowacji, w siedzibie Magurskiego Parku Narodowego. Wzięli w nim udział dyrektor Parku oraz liderzy organizacji VLK ze Słowacji i Pracowni. Celem spotkania było ustanowienie na Słowacji 50-kilometrowej strefy przygranicznej, w której wilk będzie chroniony. Postanowiono, że odpowiednie listy do słowackich instytucji wyślą w tej sprawie dyrektorzy polskich przygranicznych parków narodowych (zajmie się tym dyrektor MPN) oraz organizacje ekologiczne (zajmie się tym Pracownia).

16 czerwca odbyło się spotkanie Polskiej Grupy Roboczej FSC (certyfikacja lasów i gospodarki leśnej), na którym Pracownię reprezentował Krzysztof Henel.

20 czerwca rozesłaliśmy informację prasową z uszczegółowionym planem przebiegu gazociągu jamalskiego. Pod protestem podpisało się kilkadziesiąt organizacji ekologicznych z Polski i zagranicy.

Wakacje

Lipiec – sierpień trwał remont domu przeznaczanego na nowy Ośrodek Pracowni na rzecz Wszystkich Istot w Bystrej. W remoncie pomagało wolontarystycznie kilkadziesiąt osób – członków i sympatyków Pracowni.

20 lipca – 5 sierpnia odbył się na Suwalszczyźnie obóz artystyczno-ekologiczny dla dzieci pt. „Moja wizja świata”. Wzięło w nich udział czterdzieścioro dzieci z gminy Krasnopol i Sejny. W ramach obozu odbyły się warsztaty spotkania z przyrodą, teatralne i plastyczne.

Wrzesień

4 września w Augustowie członkowie oddziału północno-wschodniego oraz działacze Ruchu na rzecz Ziemi zorganizowali pikietę w trakcie posiedzenia dotyczącego planowanego przebiegu trasy Via Baltica przez tereny Biebrzańskiego Parku Narodowego. Ich protest doprowadził do przerwania spotkania i przeniesienia obrad do innej miejscowości, odległej o 30 kilometrów. Na tajne tym razem obrady protestujący nie zostali wpuszczeni.

10 września członkowie oddziału mazowieckiego zorganizowali pod Ministerstwem Środowiska pikietę w sprawie odwołania dyrektora Tatrzańskiego Parku Narodowego – Wojciecha Byrcyna.

5–10 września w cieszyńskim Domu Narodowym prezentowano wystawę „Dzika Polska”. Na otwarciu wystawy gościli członkowie Pracowni – Ania Stolorz i Grzegorz Wojsław, którzy powiedzieli kilka słów o naszej działalności oraz promowali wydawnictwa Pracowni.

17 września członkowie oddziału mazowieckiego wzięli udział w konferencji prasowej ministra Tokarczuka w sprawie powołania nowego dyrektora TPN i utworzenia parku narodowego „Ujście Warty”.

Pod koniec września ukończyliśmy remont parteru ośrodka w Bystrej, a następnie zorganizowaliśmy przeprowadzkę biura Pracowni z Bielska.

22–23 września grupa osób z oddziału mazowieckiego wzięła udział w rekonesansie Puszczy Białowieskiej w sprawie prowadzonej tam pod pretekstem walki z kornikiem wycinki starodrzewu. Osoby te nawiązały kontakt z przedstawicielami WWF Polska, z którymi omówiono szczegóły współpracy odnośnie ratowania Puszczy.

Październik

1–3 października trwała akcja ratowania przed zabudową parku w Skarżysku-Kamiennej. Członkowie oddziału łysogórskiego, zarząd Pracowni oraz przedstawiciele innych organizacji ekologicznych skierowali do władz miasta pisma protestacyjne. Akcja zakończyła się sukcesem, przetarg na sprzedaż terenu pod zabudowę odwołano.

11–14 października odbyły się akcje edukacyjne na terenie Puszczy Białowieskiej. 12 października na terenie Puszczy miało miejsce otwarcie nowej ścieżki turystycznej „Carska tropina”. Ścieżka ta została oplakatowana w przeddzień otwarcia. W pozostałe dni na terenie Puszczy rozlepionych zostało ponad 200 plakatów na wyciętych drzewach, głównie przy szlakach uczęszczanych przez turystów. Większość mieszkańców Białowieży i wiosek puszczańskich otrzymała ulotki bezpośrednio do domu. Ulotki były rozdawane także w białowieskim technikum leśnym. Przy rezerwacie pokazowym zwierząt przeprowadzane zostały rozmowy z turystami, którym zadawano pytania ankietowe. Akcję zorganizowali członkowie mazowieckiego i północno-wschodniego oddziału Pracowni.

15 października przed południem kilkunastu członków mazowieckiego oddziału Pracowni oraz naszych członków z innych części kraju weszło do budynku Ministerstwa Środowiska. Na schodach wysypali worek trocin, rozwinęli transparent z napisem „Puszcza ginie”, dziennikarzom pokazywali zdjęcia przedstawiające wycinkę starodrzewu w Białowieży. Przez megafon skandowano hasło wypisane na transparencie. Interweniowała policja, która kazała opuścić gmach ministerstwa. Po negocjacjach protest zakończono o godzinie 1500. Cały czas Pracownia monitoruje sytuację w Puszczy Białowieskiej, nawiązaliśmy kontakt z lokalnym oddziałem WWF Polska i miejscowymi przyrodnikami.

24 października oddział mazowiecki Pracowni wsparty przez Darka Matusiaka zorganizował pikietę przed warszawską siedzibą Westdeutsch Landesbank, na znak sprzeciwu wobec zaangażowania tego banku w budowę rurociągu przez lasy deszczowe Ekwadoru. Budynek banku w tym dniu był strzeżony niczym forteca i cudem udało się kilku osobom wejść do środka i zażądać spotkania z dyrekcją. Policja i ochroniarze bardzo starali się przeszkodzić w

przeprowadzeniu pikiety, posuwając się nawet do fałszywej informacji, jakoby w tym dniu miała się odbyć próbna ewakuacja budynku.

24 października Joasia Dominik, Ania Stolorz, Tomek Kudłacz, Janusz Rubisz i Remik Okraska wzięli udział w posiedzeniu Rady Miasta Bielsko-Biała, na którym miała być rozpatrywana sprawa ochrony Doliny Wapienicy. Joasia i Remik udzielili wywiadów prasie regionalnej, lokalnym stacjom radiowym i telewizyjnym; przedstawiliśmy dziennikarzom ponad 5 tys. podpisów osób domagających się wstrzymania w Wapienicy jakichkolwiek polowań, zwłaszcza zbiorowych.

24–26 października – Radek Szymczuk, wiceprezes Pracowni, wziął udział w kolejnym spotkaniu Forum Leśnego (z ramienia Społecznego Instytutu Ekologicznego), które odbyło się w nadleśnictwach Sobibór i Włodawa. Dyskutowano z leśnikami m.in. o zasadach hodowli lasu (uwzględniono 103 ze 140 poprawek zgłoszonych przez ekologów), o moratorium na wycinkę starych drzew w Puszczy Białowieskiej (tutaj leśnicy proponowali ograniczenie moratorium do okresu 2 lat – na razie nie podjęto żadnych ostatecznych ustaleń) i o Programach Ochrony Przyrody Nadleśnictw (ekolodzy skrytykowali sposoby identyfikacji zagrożeń dla przyrody i przeciwdziałania im, uzgodniono, że obrońcy środowiska w większym stopniu będą mieli możliwość wpływania na opracowanie programów).

25–29 października Darek Matusiak przebywał w Bieszczadach. Zrobił kilka wywiadów z ciekawymi postaciami, monitorował też na miejscu sprawę przebiegu odnogi rurociągu jamalskiego i retort do wypożyczenia węgla drzewnego.

26 października – odwiedził siedzibę Pracowni w Bystrej Ambasador Kanady w Polsce – Donald P. McLennan wraz z żoną. Kilka lat temu nadzorowany przez nich Canadian Fund przyznał Pracowni dotację na zakup sprzętu komputerowego. Goście zwiedzili ośrodek, zapoznali się z wystawą i wydawnictwami, pytali o szczegóły dotyczące naszych działań, zwłaszcza współpracy z organizacjami zagranicznymi.

Listopad

5 listopada Joasia Dominik, Darek Matusiak i Remik Okraska wzięli udział w posiedzeniu Komisji Ochrony Środowiska Rady Miejskiej, dotyczącym dalszych losów ochrony przyrody w Dolinie Wapienicy. Przedstawiliśmy nasze stanowisko wobec kwestii polowań. Na posiedzeniu obecni byli także przedstawiciele nadleśnictwa i Koła Łowieckiego „Głuszczyk”.

6 listopada w lokalnej Telewizji Bielsat odbyła się debata poświęcona przyszłości Doliny Wapienicy. Wśród zaproszonych gości znaleźli się przedstawiciele Nadleśnictwa i Koła Łowieckiego „Głuszczyk”. Pracownię reprezentowała Joasia Dominik, obecny był także radny Janusz Okrzesik, członek naszej Rady Programowej, były senator RP wielokrotnie pomagający nam w ochronie Doliny.

10 listopada miały miejsce dwa ważne wydarzenia. Rano odbyło się oficjalne otwarcie nowego ośrodka Pracowni. Przybyło kilkadziesiąt osób: członkowie Pracowni i Rady Programowej, urzędnicy lokalni, współpracownicy i przyjaciele Pracowni (w tym zagraniczni – Juro Lukać ze słowackiego VLK), lokalni społecznicy, sąsiedzi, dziennikarze. Całość przebiegała w bardzo serdecznej atmosferze, głos zabrali dr Jerzy Parusel – przewodniczący Rady Programowej, p. Tadeusz Januchta – naczelnik wydziału gospodarki miejskiej i ochrony środowiska Urzędu Miasta Bielsko-Biała, Radek Ślusarczyk – prezes Pracowni. Gości zapoznano z działalnością Pracowni, obejrzelni naszą wystawę fotograficzną, zaprezentowano im nasze wydawnictwa. Dzięki pomocy sponsorów – lokalnych sklepów i zakładów produkcyjnych – mogliśmy ugościć przybyłych smacznym poczęstunkiem. Relacje z otwarcia pojawiły się praktycznie we wszystkich tytułach prasy lokalnej i regionalnej.

W południe odbyło się zebranie Rady Programowej. Członkowie Rady i Zarządu Pracowni zastanawiali się nad nowym modelem i strategią stowarzyszenia.

15–17 listopada odbyło się w Bystrej kolejne szkolenie Strażników Miejsc Przyrodniczo Cennych. Przybyłe osoby wzięły udział w następujących zajęciach: wprowadzenie do projektu SMPC – Radek Ślusarczyk (w terenie), Projekt „Dzika Polska” – Asia i Darek Matusiakowie, nowe przepisy ochrony przyrody i NATURA 2000 – Szymon Ciapała, Las wg ekologa – Szymon Ciapała, Bioregionalizm – Jacek Zachara, Ochrona kręgowców – Robert W. Mysłajek, Globalizacja – Rafał Górski.

19–23 listopada Radek Szymczuk, przy pomocy Rafała Kurka z poznańskiej organizacji „Ziemia Przede Wszystkim”, prezentował dorobek Pracowni na poznańskich targach PolEko. Nasze wydawnictwa cieszyły się sporym powodzeniem wśród odwiedzających targi, Radek nawiązał też szereg interesujących kontaktów.

20 listopada Pracownia i inne organizacje skupione w Porozumieniu dla Dzikiej Przyrody oraz Polskie Towarzystwo Tatrzańskie wystosowały do Ministra Środowiska apel o przywrócenie dra Wojciecha Gąsienicy-Byrcyna na stanowisko dyrektora Tatrzańskiego Parku Narodowego, zgodnie z przedwyborczymi i powyborczymi zapowiedziami. Informacje o apelu pojawiły się w prasie ogólnopolskiej.

23 listopada w Krakowie dr Szymon Ciapała wziął udział w spotkaniu Koalicji „Ratujmy Karpaty”. Dyskutowano o zagrożeniach dla przyrody karpackiej, a zwłaszcza o ostatnich wydarzeniach, szczególnie o niechlubnej sprawie odwołania i zwlekania z przywróceniem dyrektora TPN.

30 listopada odbyło się w Warszawie, w siedzibie Społecznego Instytutu Ekologicznego, spotkanie w sprawie trasy Via Batlica i związanych z jej budową zagrożeń dla przyrody (a jest ich sporo, największe to wyłączenie pod jej lokalizację kawałka Biebrzańskiego Parku Narodowego i zniszczenie Doliny Rospudy k. Augustowa). Pracownię reprezentowali Marcin Korniluk i Radek Szymczuk. Oprócz nich udział w spotkaniu wzięli też przedstawiciele Ruchu na rzecz Ziemi z Suwałk, Obywatelskiego Ruchu Ekologicznego z Łodzi, Towarzystwa Ekologicznego Transportu, OTOP, Federacji Zielonych „Gaja” ze Szczecina, BankWatch Polska, Instytutu na rzecz Ekorozwoju. Podczas spotkania omówiono strategię działania w przyszłości i podzielono się konkretną pracą.

Grudzień

6 grudnia Jacek Zachara wziął udział w wizji lokalnej na stoku Dębowca w sprawie drogi narciarskiej na Szyndzielnię. Trwają tam prace nad poszerzeniem nartostrady, która jednocześnie miałaby służyć leśnikom za drogę pożarową. Przy okazji prowadzona jest wycinka drzew, co skłoniło okolicznych mieszkańców do powiadomienia Pracowni o tym fakcie. Jacek wraz z przedstawicielami Urzędu Miasta, Nadzoru Budowlanego i Nadleśnictwa oglądał miejsce prowadzonych prac. Podczas wizji okazało się, że większym zagrożeniem dla okolicznej przyrody jest planowana na pobliskiej polanie budowa kościoła.

11 grudnia Asia Matusiak i Radek Ślusarczyk wzięli udział w spotkaniu Komisji Ochrony Środowiska Rady Gminy Wilkowice (na terenie której znajduje się nasza siedziba). Zaprezentowali zebrany dorobek Pracowni oraz plany działań lokalnych (głównie zajęcia edukacyjne), wręczyli nasze wydawnictwa.

14–16 grudnia Krzysiek Mazurkiewicz wziął udział w warsztatach kolędniczych w siedzibie Teatru Wiejskiego „Węgajty” koło Olsztyna. Uczył się kolęd polskich i ukraińskich oraz odgrywania tradycyjnych ról kolędniczych.

15–16 grudnia Darek Matusiak i Janusz Rubisz wzięli udział w zorganizowanych przez stowarzyszenie VLK obchodach przesilenia zimowego w Suchej Dolinie na terenie Tatr Słowackich. Wzięło w nich udział ponad 30 osób.

17 grudnia – 12 stycznia Darek Matusiak i Krzysiek Mazurkiewicz prowadzili warsztaty kolędnicze z dziećmi i młodzieżą z Bystrej. Grupka około dziesięciorga dzieci przygotowała

spektakl kolędniczy, który był wystawiany w Bystrej w okresie około świątecznym. Kolędnicy odwiedzali domy we wsi, często spotykając się z wyrazami życzliwości ze strony mieszkańców naszego bioregionu.

19 grudnia Pracownia otrzymała z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Katowicach nagrodę w wysokości 20 tys. zł za osiągnięcia w dziedzinie edukacji ekologicznej. Dzięki tym pieniądzom będziemy mogli wesprzeć kampanię na rzecz Puszczy Białowieskiej, zmodernizować nasz sprzęt komputerowy i zakupić kilka rzeczy niezbędnych dla sprawnego funkcjonowania ośrodka.

20 grudnia Ania Targiel prowadziła w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu wykład o Pracowni i radykalnej ekologii w ramach zajęć „Współczesne ruchy społeczne”. Udział wzięło w nim ok. 50 osób.

21 grudnia celebrowaliśmy przesilenie zimowe. Na szczycie góry Palenica w Dolinie Wapienicy w Bielsku-Białej, w tipi, zebrało się kilkanaście osób z bliska i daleka, związanych z Pracownią, by spędzić pośród przyrody najdłuższą noc w roku.

II. Kampanie i interwencje

- 1. Problem budowy wysypiska, a później spalarni odpadów** na terenie prywatnej działki położonej na dawnym lotnisku radzieckim w gminach Rymań i Sławoborze. Jest to teren o dużej wartości przyrodniczej – na obszarze tym występują duże połacie wrzosowisk, bagna i torfowiska, jest to miejsce bytowania wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt. O pomoc zwrócili się do nas mieszkańcy gmin, którzy utworzyli społeczny komitet przeciwko budowie spalarni. Chcą oni, aby ich gmina rozwijała agroturystykę, a budowa spalarni przyjmującej w znacznej mierze odpady z zagranicy może spowodować degradację środowiska oraz zanieczyszczenie gleb, powietrza i wód, pogorszenie stanu zdrowia, spadek wartości działek i przekreślenie szans na promowanie gminy jako czystej i atrakcyjnej turystycznie. Udzieliliśmy mieszkańcom kilka rad, do kogo się zwrócić z pismami, sami również wystąpiliśmy z apelem do Wojewody Zachodniopomorskiego, Urzędu Marszałkowskiego, Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska i Inspektora sanitarnego w Koszalinie oraz do Starostwa powiatu Kołobrzeg o zainteresowanie się tą sprawą. W kwestiach merytorycznych związanych z tematem budowy spalarni, stosownych procedur etc. skontaktowaliśmy mieszkańców z Towarzystwem na Rzecz Ziemi z Oświęcimia, które zajmuje się tą problematyką i podjęło się poprowadzenia tematu. Notatka o tej sprawie ukaże się także w lutowym numerze miesięcznika „Dzikie Życie”.
- 2. Problem zagospodarowania odpadów w gminie Wilkowice** – z prośbą o pomoc zwrócił się do nas mieszkaniec gminy. Chodziło o zainteresowanie władz gminy zabezpieczeniem potoku górskiego Białka, do którego z miejscowej zajezdni dla samochodów ciężarowych wrzucane są opony. Mieszkaniec ów (emeryt) wyciąga te opony i składowe na swojej działce. Próbował osobiście nakłonić służby odpowiedzialne za wywóz śmieci do zabrania ich – bezskutecznie. Po naszej interwencji u sołtysa oraz w gminie otrzymaliśmy obietnicę, że sprawa będzie w najbliższym czasie rozwiązana.
- 3. Sprawa budowy ubojni w Sosnowcu** – napisali do nas mieszkańcy osiedla, na którym, na terenie pokopalnianym (obecnie las), miasto planuje wybudować kolejną ubojnię. Mieszkańcy nie godzą się na kolejną szkodliwą inwestycję pod swoimi oknami. Zorganizowali spotkanie z prezydentem miasta i z inwestorem i zażądali referendum, czego im odmówiono. Zwrócili się do nas z kilkoma pytaniami, np. jak

napisać list protestacyjny, jaka jest procedura organizowania referendum, czy są na terenie Śląska jakieś organizacje ekologiczne, które mogą im pomóc. Po kontakcie z Centrum Prawa Ekologicznego i zapoznaniu się z przepisami przesłaliśmy mieszkańcom osiedla informacje na temat aspektów prawnych. Udzieliliśmy także porady, jak zredagować stosowny list i podaliśmy namiar na stowarzyszenie ekologiczne w Katowicach.

4. **Wycięcie lasu w Skarżysku-Kamiennej pod budowę inwestycji handlowej** – podobnie jak w poprzednich przypadkach, z prośbą o pomoc zwrócili się do nas mieszkańcy osiedla w Skarżysku-Kamiennej, które graniczy z lasem. Miał tam powstać park miejski – miejsce wypoczynku i rekreacji, ale z niewiadomych przyczyn władze postanowiły sprzedać działkę pod budowę pawilonu handlowego. Mieszkańcy sugerowali, że procedura sprzedaży odbędzie się z naruszeniem prawa. Po wysłaniu przez Pracownię na rzecz Wszystkich Istot pisma do władz miasta z wyrazami zaniepokojenia taką polityką i zwróceniem uwagi na możliwość protestów społecznych popartych przez ekologów, miasto odstąpiło od planów sprzedaży i wycięcia lasu.
5. **Problem Pustyni Błędowskiej** – zwrócili się do nas mieszkańcy miejscowości graniczących z Pustynią Błędowską, na której terenie organizowane są rajdy motocykli i skuterów powodujące niszczenie roślinności, płoszenie zwierząt, zanieczyszczenie powietrza oraz wysoki poziom hałasu. Udało się ustalić adresy firm prowadzących nabór na te rajdy. Pracownia wysłała do nich, jak również do władz gmin pisma protestacyjne z prośbą o zajęcie się problemem. O całej sprawie informowaliśmy w „Dzikim Życiu”, prosząc czytelników o wysyłanie pism w tej sprawie.
6. **Organizacja Międzynarodowego Pokazu Ogni Sztucznych i Fajerwerków** – impreza ta była organizowana przez kilka lat w Olsztynie pod Częstochową, na terenie Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych, w ruinach średniowiecznego zamku. Była to największa impreza plenerowa w Polsce powodująca ogromne zniszczenia w delikatnych ekosystemach Jury, zdeptywanie i zaśmiecanie okolicznych rezerwatów przyrody, zanieczyszczenie powietrza, gleby i wody toksycznymi substancjami powstającymi w czasie detonacji środków pirotechnicznych. Po licznych protestach mieszkańców Olsztyna i organizacji ekologicznych z całej Polski przeniesiono imprezę na tereny lotniska pod Częstochowę, gdzie mogły się odbywać się bez większych szkód dla przyrody. W tym roku organizator podjął kolejną próbę przeniesienia pokazów w malownicze otoczenie zamku. O pomoc w uniemożliwieniu tego zwrócili się do nas mieszkańcy Olsztyna oraz pracownicy Uniwersytetu Łódzkiego, od lat badający faunę i florę tych terenów i projektujący rezerваты przyrody na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej. Pracownia oraz Porozumienie na rzecz Dzikiej Przyrody (25 organizacji ekologicznych z całej Polski) wystąpiło z pismami do Wojewody Śląskiego, Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody oraz władz gminy Olsztyn. Dzięki stworzeniu silnego lobby przeciwko planom powrotu pokazów do Olsztyna Wojewódzka Rada Ochrony Przyrody nie wydała zgody inwestorowi na organizację pokazów w tym miejscu. Sprawa ta była szeroko opisywana w lokalnych dziennikach w Częstochowie (m.in. w dodatku do Gazety Wyborczej), pojawiały się dyskusje w audycjach radiowych i telewizyjnych, zaś artykuł na ten temat publikowaliśmy w „Dzikim Życiu”.
7. **Budowa wyciągu na stok Mosorny Groń (koło Babiej Góry)** – informację o zniszczeniu ponad 3 ha lasu i budowie stoku narciarskiego w bezpośrednim

sąsiedztwie Babiegórkowego Parku Narodowego otrzymaliśmy od przewodnika górskiego. Z dokonanej przez nas inspekcji i po zasięgnięciu informacji wynikało, że jakkolwiek inwestycja ta jest kontrowersyjna (szkody w krajobrazie, naruszenie stoku, zła lokalizacja pod względem strategii rozwoju gminy i przyszłego wykorzystania turystycznego stoku), to pod względem formalnym nie ma uchybień, które pozwoliłyby zablokować budowę. Zniszczenia poczynione w przyrodzie dokonały się, zanim otrzymaliśmy sygnał z prośbą o pomoc. Sprawą zainteresowaliśmy media – ukazał się m.in. materiał w „Kronice Beskidzkiej” oraz w „Dzikim Życiu” – z zamiarem przedstawienia problemu lokowania takich inwestycji w nieodpowiednich miejscach – który miał charakter przestrogi na przyszłość.

8. **Trasa turystyczna w rezerwacie Nietoperek w woj. Lubuskim** – otrzymaliśmy od mieszkańców Międzyrzecza informację, że budowana jest trasa turystyczna niezgodnie z planem ochrony rezerwatu. Poprosiliśmy osoby, które wysłały nam tę informację, o więcej szczegółów. Sprawa jest w toku.
9. **Budowa wieży telefonii komórkowej na terenie obszaru chronionego krajobrazu w woj. Lubuskim** – zwrócili się do nas mieszkańcy Brodów Żarskich zapytaniem, jak od strony prawnej wygląda lokowanie tego typu inwestycji, oraz jaki jest ich wpływ na zdrowie ludzi. Po zaczerpnięciu informacji w Centrum Prawa Ekologicznego oraz w Zespole Parków Krajobrazowych Rud Cysterskich koło Raciborza, gdzie borykano się z podobnym problemem, wysłaliśmy nasze wskazówki do zainteresowanych.
10. **Sprawa organizacji rajdu samochodów terenowych w Bieszczadach** – z prośbą o pomoc zwrócili się do nas mieszkańcy Bieszczadów z Teleśnicy, Lutowisk, Czarnego – jest to obszar krajobrazu chronionego. Firma Autotraper z Łodzi postanowiła zorganizować tam międzynarodowy rajd samochodów terenowych. Już w trakcie jazd próbnych zostało naruszonych wiele przepisów, m.in. samochody jeździły korytami potoków, przez prywatne łąki, zostały także zniszczone żeremia bobrowe. Samochody rozjeżdżały leśne drogi i płoszyły zwierzęta w okresie lęgowym. Sprawa została skierowana do prokuratury, bardzo mocno nagłośniono ją w mediach. Pracownia i Porozumienie na rzecz Dzikiej Przyrody skierowało wiele pism, np. do Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Rzeszowie, do Ministerstwa Środowiska, do Nadleśnictwa Lutowiska. Pisaliśmy o sprawie w „Dzikim Życiu”. Ukazał się również materiał w wielu mediach regionalnych i ogólnopolskich – m.in. poświęcona była temu audycja w Programie III Polskiego Radia z udziałem Krzysztofa Hołowczyca, który negatywnie wypowiadał się o pomysle organizacji tego typu rajdów na terenach cennych przyrodniczo. Po fali protestów, jakie trafiły do władz wojewódzkich, Nadleśnictwo Lutowiska, na którego terenie miał się odbyć rajd, nie wyraziło zgody na jego organizację.
11. **Problem budowy rurociągu Jamalskiego przez Bieszczady** – o nagłośnienie problemu poprosił dziennikarz rzeszowski „Nowin”. Planowana inwestycja ma przebiegać przez niezwykle cenny przyrodniczo obszar, naruszając wiele terenów chronionych, ingerując w krajobraz i powodując w przyszłości zagrożenie katastrofą ekologiczną w przypadku wycieku. Budowa tak dużej, szpecącej krajobraz inwestycji wraz z drogami dojazdowymi i całą infrastrukturą przekreśla też plany turystycznego rozwoju miejscowości przyległych. Proponowane przez inwestora tańsze lokalizacje przez góry mogłyby być zastąpione przez lepszą (choć droższą) pod względem przyrodniczym oraz, naszym zdaniem, lepszą dla strategii energetycznej państwa, lokalizacją przez Śląsk. Budowie rurociągu przez Bieszczady sprzeciwiają się

stanowczo tamtejsze gminy. Problem został szeroko nagłośniony w ogólnopolskich mediach. Ukazało się wiele artykułów w prasie, informacji w radiu i telewizji. Informowaliśmy o problemie w kilku kolejnych numerach „Dzikiego Życia”, prosiliśmy o kierowanie w tej sprawie listów do Rady Ministrów, do Ministerstwa Środowiska oraz Przemysłu. Problem jest bardzo trudny, gdyż dotyczy polityki wewnętrznej oraz międzynarodowej Polski. Sprawa jest w toku, sukcesem jest to, że na skutek nacisków społecznych zrezygnowano z najgorszej pod względem przyrodniczym lokalizacji rurociągu przez Cisną.

12. **Założenie użytków ekologicznych** – zwróciła się do nas grupa młodych ekologów z okolic Lublina z pytaniem, w jaki sposób na cennym przyrodniczo terenie założyć użytek ekologiczny. W miarę posiadanych informacji udzieliliśmy osobom tym praktycznych wskazówek, do kogo i jak mogą się w tej sprawie zwrócić oraz jakie są procedury powstawania użytków.
13. **Problem retort w Bieszczadach** – z tym tematem zwrócił się do nas pracownik Uniwersytetu Jagiellońskiego. Chodzi o problem masowego wypalania węgla drzewnego w Bieszczadach, powodujący nielegalny wyrąb drzew, zadymienie, zanieczyszczenie wody i gleby. W wyniku podjętych przez nas działań (pism do Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody, Wojewody Rzeszowskiego, wójtów wszystkich gmin, na których terenie zlokalizowane są retorty, Zespołu Karpackich Parków Krajobrazowych oraz opublikowania artykułów w „Dzikim Życiu” i lokalnej prasie) dyrekcja parku interweniowała u Nadleśnictwa. Skutkiem tego zlikwidowano 26 nielegalnych wypalów, a istniejące przeniosły się w rejony, gdzie nie były uciążliwe dla ludzi, a także otrzymały nakaz działania poza sezonem turystycznym.
14. **Polowania zbiorowe w Dolinie Wapienicy** – Dolina Wapienicy to teren znajdujący się w obrębie miasta Bielsko-Biała. Jest to dla mieszkańców miejsce spacerowo-wypoczynkowe. Staraniami Pracowni, która dawniej miała siedzibę w dolinie, teren ten został objęty ochroną poprzez utworzenie tam zespołu przyrodniczo-krajobrazowego. Zaprzestano urządzania polowań zbiorowych oraz wycinki najstarszych drzew. Latem tego roku Koło Łowieckie w Bielsku wystąpiło do radnych o wydanie zgody na polowania zbiorowe. Sprzeciwiają się temu ostro mieszkańcy osiedla Wapienica, którzy wystąpili do nas z prośbą o pomoc. Polowania te mogą stanowić zagrożenie dla licznie odwiedzających dolinę mieszkańców z dziećmi, rowerzystów czy grzybiarzy. Ponadto mieszkańcy nie chcą godzić się na urządzenie krwawych jatek pod swoimi oknami. Pracownia nagłośniła problem w mediach (ukazało się na ten temat wiele artykułów, audycji radiowych i telewizyjnych) oraz zorganizowała zbiórkę podpisów pod petycją o niewydanie zgody na polowania. Poparło ją ponad 5000 mieszkańców Bielska. Uczestniczyliśmy także w spotkaniach Rady Miasta i licznych debatach. Radni zdecydowali jednak dopuścić do polowań. Na szczęście przy procedurze podejmowania tej decyzji popełnili błąd formalny, który udało się wychwycić i skierować sprawę do Wojewody, ten natomiast zakwestionował prawomocność decyzji. Sprawa została odłożona na kilka miesięcy. W międzyczasie weszła w życie nowa Ustawa o Ochronie Przyrody, która zniósła takie formy ochrony, jak zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, co związało radnym ręce, jeśli chodzi o wprowadzenie zakazu polowań. Obecnie trwa przygotowywanie porozumienia pomiędzy kołem łowieckim a miastem, które wprowadzi liczne ograniczenia i obostrzenia w organizowaniu polowań.
15. **Drawieński Park Narodowy** – zwrócili się do nas z prośbą o pomoc przyrodniczy w sprawie niszczenia przyrody w Drawieńskim Parku Narodowym, gdzie pod

pretekstem przebudowy drzewostanu wycinano najcenniejsze, naturalne fragmenty lasu. Dodatkowo organizowano polowania, które naruszały przepisy ochronne parku. Pracownia opisała całą sprawę w „DŻ”. Zostały również wysłane pisma do Ministerstwa Środowiska (bez odzewu) oraz do Krajowego Zarządu Parków Narodowych (odpowiedź arogancka). W reakcji na publikację materiału w naszym piśmie sprawą zajęła się Gazeta Wyborcza, która przygotowała duży materiał. Sprawa jest w toku – trwa wymiana pism z ministerstwem.

16. **Budowa trasy Via Baltica przez Bagna Biebrzańskie** – z prośbą o pomoc wystąpili do nas przyrodnicy z okolic Białegostoku. Przez teren parku planowana jest lokalizacja trasy międzynarodowej Via Baltica, która w sposób znaczny będzie ingerować w środowisko, stwarzając zagrożenie defragmentaryzacji ekosystemów, ewentualne katastrofy ekologiczne w przypadku kolizji dużych samochodów, dla jakich przewidziana jest ta trasa (cysterny), oraz zniszczenia w trakcie budowy. Aby zbudować tak inwazyjną inwestycję, zaproponowano (Minister Transportu) wyłączenie pasa ziemi pod trasę z obszaru parku narodowego. W tej fazie wymiany korespondencji zostaliśmy poproszeni o pomoc. Opublikowaliśmy w „DŻ” artykuł na ten temat z prośbą do czytelników o pisma do parku. Sami również wysłaliśmy szereg pism do Ministerstwa Środowiska i M. Transportu. W wyniku licznych listów, jakie wpłynęły na ręce dyrekcji parku, Rada Naukowa BPN wyraziła negatywną opinię na temat wyłączenia pasa ziemi. Zastopowało to na jakiś czas pomysł zniszczenia Bagien Biebrzańskich, aczkolwiek robiona jest już kolejna ekspertyza, co źle rokuje na przyszłość. Problem może powrócić.
17. **Wyrąb starych drzew w Puszczy Białowieskiej** – w sierpniu 2001 r. dostaliśmy wiadomość od przyrodników z Puszczy Białowieskiej, że wbrew przyjętemu moratorium na cięcie starych drzew poza terenem parku narodowego, jakie zostało podpisane w wyniku kampanii prowadzonej przez Pracownię, rozpoczęto cięcia starodrzewu. Pretekstem było masowe pojawienie się kornika, co jest procesem naturalnym w przyrodzie. Zostało to wykorzystane przez leśników, którzy masowo wycinają stare, cenne świerki. W sprawie tej wystąpiliśmy z pismami do Ministerstwa Środowiska i do rządu (który już dawno obiecał, że teren całej puszczy wejdzie w skład parku narodowego i do tej pory się z obietnicy nie wywiązał). Nagłaśnialiśmy też problem w mediach. Obecnie rozpoczęły się rozmowy z leśnikami oraz trwają przygotowania do przeprowadzenia bardziej zdecydowanych działań, jeśli opieszałość w kwestii ochrony jednego z najcenniejszych naturalnych lasów w Europie będzie trwać.
18. **Góry Izerskie** – prośbę o pomoc skierował do nas Komitet Protestacyjny Przeciwko Kopalniom Bazaltu w Gminie Mirsk. Wydobywa się tam na masową skalę bazalt, niszcząc cenną przyrodę tego regionu, powodując ubytki w faunie i florze, zmiany w krajobrazie, hałas, detonacje płoszące zwierzęta i zwiększony ruch. Teren ten, ze względu na swoją unikalność, powinien być chroniony, zamiast tego postępuje jego dewastacja. Mieszkańcy zebrali już wiele podpisów pod petycjami, poprosili nasze centrum o radę w kwestiach prawnych (udzieliliśmy), jak i publikację na łamach prasy. Materiał na ten temat ukazał się w „Dzikim Życiu”. Wystosowaliśmy także pisma do odpowiednich urzędów.
19. **Dębowiec** – to góra w okolicy Bielska, gdzie planowana jest budowa budynku oraz drogi dojazdowej. Ma ona naruszyć drzewostany na stoku góry, co może spowodować zniszczenie delikatnych ekosystemów leśnych. Z prośbą o sprawdzenie tej inwestycji zwróciła się w grudniu mieszkanka Bielska. Przedstawiciel Pracowni wziął udział w

inspekcji razem z leśnikami oraz przedstawicielami Urzędu Miasta. Wykryto pewne nieprawidłowości w prowadzeniu inwestycji. Sprawa jest w toku.

20. **Niszczenie góry Pilsko** – jest to maszyn w pasie Beskidów, po stronie słowackiej całkowicie chroniony jako rezerwat, po stronie polskiej od lat dewastowany. Znajdują się tam niezwykle cenne gatunki roślin (np. kosodrzewina) oraz zwierząt (niedźwiedź). W latach 80., za pomocą czołgu miążdżącego chronione polskim prawem rośliny, zbudowano tam trasę zjazdową dla narciarzy. W latach 90. powstało 7 nielegalnych wyciągów, sprawa trafiła do NSA, który nakazał demontaż (z niewiadomych przyczyn nie uwzględniono tego nakazu). Obecnie trafiła do nas informacja, że planowana jest kolejna budowa, tym razem kolejki gondolowej na Pilsko. Przedstawiciel Pracowni brał kilkakrotnie udział w spotkaniach z wójtami okolicznych gmin, jak i z inwestorem; w „Dzikim Życiu” ukazał się na ten temat duży materiał. Sprawa jest w toku.
21. **Droga przez Rezerwat Ochojec** – mieszkańcy Katowic poinformowali nas o projekcie wyłączenia pasa ziemi z rezerwatu Ochojec pod budowę kolejnej drogi dojazdowej „na skróty” do osiedla mieszkaniowego (bogatej dzielnicy willowej zamieszkałej przez wpływowych mieszkańców miasta) przez jeden z najcenniejszych pod względem przyrodniczym terenów na Śląsku. Ponieważ projekt budowy jest mocno forsowany przez urzędników, szanse na wygranie sprawy są nikłe. Protestujący mieszkańcy okolic rezerwatu, którzy chcieliby zachować go w postaci niezmienionej, badają sprawę pod kątem zgodności przyjętych procedur z prawem.
22. **Wąwóz Piszczele w Sandomierzu** – chodzi o piękną, dziką dolinę w sercu Sandomierza, miejsce wypoczynku mieszkańców, jedną z ostatnich ostoi przyrody w mieście. Urzędnicy wpadli na pomysł ucywilizowania tego fragmentu zieleni, co w praktyce oznacza wycięcie krzewów (miejsce gniazdowania wielu ptaków), części starych drzew, przycięcie trawy oraz postawienie tam budek z hot-dogami, czyli zamianę tego wąwozu w typowy park miejski, gdzie nie ma miejsca na dzikie rośliny, zioła, leżące drzewa. Z prośbą o pomoc (kierowanie pism w tej sprawie do Urzędu Miasta) wystąpili do nas w grudniu ekolodzy z Sandomierza. Zamieściliśmy ich apel w naszym miesięczniku. Pracownia wystosowała też pisma w tej sprawie do burmistrza.